

*Gabriela
Adameșteanu*
**DIMINEAȚĂ
PIERDUTĂ**

Ediție aniversară

Cu fotografii și un dosar de presă

POLIROM
2023

Cuprins

<i>Povestea Dimineților pierdute</i>	5

Partea întâi

Strada Coriolan.....	11
Cartierul Berceni	22
Cartierul Domeniilor Regale.....	34
Madam Ioaniu.....	55
Ivona.....	83

Partea a doua

Ora ceaiului.....	139
După-amiază în grădina cu trandafiri.....	162
Margot	162
Titi Ialomiteanu	174
Ștefan Mironescu	199
Sophie.....	228
Terasa cu clematite	245

Partea a treia

Jurnalul Profesorului Mironescu	305

Partea a patra

Geblescu.....	361
Niki.....	409

Epilog

Gelu	461
<i>Dosar de presă</i>	481

Nu se auzea decât același uguiu depărtat al guguștiucilor și un tramvai, foarte depărtat și el. Ieșind dintr-un nor alb, soarele desena deodată pe zid conturul net al luminii și al umbrei, sângele mi se aprindea deodată când îmi aminteam. Mă înăbușeam amintindu-mi, sângele mi se îngrămădea tot în piept, în dosul frunții, și răsufierea mi se îneca, vedeam, simțeam atingerea crudă și catifelată a pielii, oh, și trupurile lipite, crescând din aceeași coapsă. Soarele dispăruse, odată cu linia care ar fi despărțit net pe zid lumina de umbră, și inima mi-o auzeam bătând, mărunț și neliniștit, ca de frică. Răgușit și depărtat, un cântat de cocoș, creanga atârând în fereastră cu bobitele ei crude, ascunse sub frunze – rămăsese doar teama. Mi s-a părut că aud departe un zdroncânit de trăsură. Pentru că putea chiar să fie târziu, m-am ridicat și mi-am inspectat ținuta, eternă în nemișcarea ei atârna iedera în fereastră.

— Nemaiaceptând prejudecata, mințile moderne recunosc că femeia dorește – într-o măsură similară sau comparabilă – bărbatul...

Fraza mi-a mai răsunit în minte o dată, cât am coborât în vârful picioarelor scara de lemn, cât am luat de la locul lor panerul, mănușile, foarfeca de grădină; exact intonația cu care o auzisem, iar de văzut, vedeam cu totul alte lucruri. Și încă precise. Cu sinceritate m-am întrebat dacă și Lisette vede asemenea lucruri în mintea ei și încă de mai multe ori pe zi, relațiile dintre ea și Jorj s-au restabilit, cu toate că acum o lună a născut servitoarea.

Când, pe intrarea din spate, am ieșit în livadă, am auzit iarăși trăsura. Dar ce mai vară și asta! Frunzele copacilor parcă și-au pierdut verdele, sunt albicioase, acoperite de un praf ca sarea, și lemnoase, de parcă timpul ar fi cu o lună mai târziu. Nu voiam să mă gândesc deloc la ce va fi peste o lună, eu ce voi face, cu toți ce-o să se întâmple... Nu voiam să-mi mai răsune acea frază nerușinată în cap și nici să mai văd, chiar de câteva ori pe zi, lucruri care de obicei se trec sub tăcere. Cel mai tare însă nu mai

voiam să văd ochii lui Ștefan, ieșind din cearcănele învinețite. Am ajuns să mă tem de ochii aceia sfredelitori, fixați în permanență asupra mea, întărâtați de ură și neînțelegerere.

Viața însă nu ne este dată ca să ne fie povară, ci bucurie, și, fiindcă eu așa cred, pot să-mi alung fără efort gândurile ce mă îngrijorează. Pentru că frunzele copacilor erau atât de prăfuite, am pus pe ele furtunul, o adevărată folie să uzi copacii în plină zi, și ce-i cu asta? Viața nu este agreabilă dacă nu ți-o agrementezi cu mici folii, foarte ușor am putut să nu mă mai gândesc la nimic din ce nu voiam, chiar și nerușinata frază îmi dispăruse din minte; pusesem furtunul pe unul dintre puiandrii de măr și l-am udat, bucățică cu bucățică. Ascunse sub frunzele cu dosul catifelat și albicios – merișoarele lucii și crude: pur și simplu n-am putut să mă abțin, gura mi se umpluse brusc de salivă.

M-am întins după merișorul de deasupra capului, mă ridicasem pe vârfuri și mă tot întindeam. Furtunul s-a răsucit de presiunea apei și a început să gălgâie, dar l-am lăsat așa, pentru că mă tot întindeam să apuc mărul. Chiar atunci a trecut trăsura. Viața nu ne este dată ca să ne fie chin, ci bucurie, și dacă vreau, nimic din supărările ei n-o să mă atingă. Eram gata-gata să pun mâna pe creangă și totuși n-am reușit, pentru că am întors capul după trăsura. Dar nu era cea pe care o așteptam, ci una care se rătăcise cine știe cum pe aici, pentru că a trecut de casa noastră. De aceea m-am liniștit și am prins creanga cu merișoare. Primul merișor era atât de acru că mi-au țâșnit lacrimile, ca atunci când cineva mă enervează, semințele lui albe mi-au plesnit între dinți și am supt un timp gustul amarui, tot privind spre terasa cu clematite. Nu m-am mirat că l-am văzut pe Ștefan pe terasă, ascuns după bolta de clematite, scotocind cu ochii aceia sfredelitori totul – curtea, strada, grădina. Dacă ar putea să-mi știe orice gest și orice gând, ah!, ce pornire vampirică! M-am mirat că a avut putere să deschidă ușa înțepenită. Ca și când nu l-aș fi văzut, m-am aplecat asupra furtunului, până aici ajunsese deci, să deschidă acea

ușă spre terasă care în veci nu se deschide și să stea ascuns ca să mă spioneze! Credința că îi fac rău, care câteodată m-a mai încercat, mi-a dispărut pe loc: nimeni nu are dreptul pe lumea aceasta să vrea să-ți posedă până și ultimul gând. Să te simți în permanență pândită este chiar un abuz de care trebuie să te aperi cum poți – singură... În primul rând, negândindu-te. În secolul al XVIII-lea, când oamenii și-au adus la perfecțiune arta de a trăi plăcut, o aventură galantă era dreptul oricui. Viața cere să faci compromisuri cu grație și cu tact, pentru că viața este altceva decât o conformare la principii, *sans queue, ni tête*. Mare eroare, a spus Ștefan atunci când i-am amintit că toate acestea chiar el mi le-a explicat pe vremuri; pe urmă, mi-a mai spus (de altfel, total neconvingător) că un asemenea mod ușuratic de a gândi nu îi era propriu; atunci voia să mă pună însă în gardă, să nu mă îndrăgostesc de el! *Il ne désirait pas s'attirer des histoires...*

Când m-am uitat din nou într-acolo, terasa era goală. Poate că spiona mai departe, ascuns în dosul perdelei sau după ușa întredeschisă. Ca să-l liniștesc, să nu-și mai piardă vremea inutil, am continuat să tai trandafirii păliți și să-i pun în paner; n-avea decât să vadă! Trandafirii nu erau atât de păliți încât să nu fie buni pentru dulceață și o asemenea treabă delicată nu se poate lăsa pe mâna servitoarelor. Nesuferita de Margot însă măcar atât ar putea face și ea, nu doar să se aranjeze în oglindă! Altminteri, strădaniile ei ar putea să-mi trezească mila: cu toate eforturile, rămâne la fel de urâțică. Cât despre fire, o superficialitate îngrijorătoare, cum scrie și în caracterizarea din acest an. Îmi amintesc și acel: „*pretenții mari de la ceilalți, devotament nestatornic*“.

Sub volanul fustei de grădină am un buzunar ascuns din care mai scoteam din când în când un merișor și-l ronțăiam, până mi s-a pungit gura. Dacă aș mai fi avut vreo îndoială, pofta aceasta era un argument suficient; apoi casa, care de vreo două săptămâni s-a umplut iar de mirosuri. Când am intrat mai devreme la Margot în budoar și am simțit duhoarea de păr ars și pe madam Ana

puțin, ca de obicei, a ceapă prăjită și a sudoare sleită și de sub divan ieșind un iz de pipi de cotoi – sigur că l-a ținut pe nenorocitul de Pițurcă peste noapte acolo –, și am văzut într-un colț pantalonașii pătați ai lui Margot – uf! Cât de dezgustătoare pot fi fetele! Iată cum nici educația nu reușește să înlăture murdăria sexului! Am ieșit repede, ca să nu vomit, și asta a fost un semn mai rău ca toate; am început să vomit cum am intrat în cameră și am închis ușa în spatele meu. M-am aplecat deasupra lavoarului și am tot icnit mult timp, la sfârșit am scuipat și un firioșor de sânge. Am preferat să curețe Maria, chiar dacă știu că mă urăște și mă spionează tot timpul ce fac. Dar știu că și Ștefan s-a convins de ura ei, așa că, orice i-ar spune rău de mine, el tot nu crede.

— Curăță bine, i-am spus și m-am întins în pat.

Știam că atât îi era de ajuns ca să mă urască și mai tare. După ce ea a ieșit, m-am ridicat din pat, mi-am clătit gura acrită și obrazul pe care se uscaseră ceva galben, apoi m-am întins la loc, înapoi, și, de teamă să nu adorm, m-am uitat la vrejul de iederă care taie fereastra în două.

Totul ar fi putut fi evitat, m-am gândit atunci, cât stăteam în pat. Totul ar fi putut fi evitat dacă am fi plecat la timp în vilegiatură. Și din vina cui ne-am sufocat, ca nimeni alții, în luna lui Cuptor, în București? În timp ce lumea, constrânsă de război, a descoperit că și plaja de la Constanța poate fi agreabilă, din vina cui am rămas aici, să ne sufocăm cu toți mahalagiii, în praful și în fumul grătarelor de mititei, în orașul acesta, de nelocuit vara? Oh, dacă aș avea un suflet apropiat ca să mă plâng! Cel puțin de situația ce devine insuportabilă pe zi ce trece, veșnice văicăreli și capricii când se rămâne în *tête-à-tête*, apoi intervenții grosolane în public, replici care trădează proasta dispoziție și lipsa de curtenie... Să nu mai ții seama de spectatori și să te repezi cu orice ocazie să-ți jighești ființa apropiată! Iar când se ivește momentul ca să te arăți bărbat, să te dovedești egoist și nevolnic! Și dacă

într-o bună zi nu voi mai avea puterea *pour sauver les apparences*? Puterea și nici măcar voința?

Să te simți atât de tânără și atât de dornică de a trăi, și totul împrejur să-ți stea împotriva! Să n-ai ca viitor și perspectivă decât îngrijirea unui bolnav capricios și excesiv, a unei surori egoiste și răsfățate, în plus un război ce pare-se că stă să înceapă.

Iar dacă ai vrea să uiți și să guști plăcerea firească o clipă, așa cum te îndeamnă inima ta tânără, să te trezești ambarasată de necazuri femeiești...

Când am ajuns la gândul acesta, mi s-a părut că sunt umedă. M-am sculat repede de pe pat, dar nu se întâmplase nimic, totul era ca mai înainte; de zeci de ori pe zi mi se părea că s-a întâmplat, și vedeam imediat că nu era așa. Mi-a părut rău și, ca să nu mă prost dispun, m-am uitat iarăși la vrejul care taie fereastra în două. Dacă am fi plecat la timp, nu s-ar fi întâmplat nimic, pentru că nu aș fi avut ocaziunea să merg în camera lui Titi. Așa, am rămas singuri în plictiseala din Bucureștiul golit, având ca singură distracție să-l aud pe Ștefan cum proorocește războiul, numai că în fiecare zi într-un alt mod: azi face proiectul cum să-l convingă pe doctor să-i dea aprobare de înrolare, mâine se văicărește de măcelul și nenorocirea ce vor fi, poimâine demonstrează că se simte atât de rău încât, cu război sau fără, el tot nu va mai apuca vara cealaltă, răspoimâine se întreabă ce vor spune ceilalți despre el, când sunt atâția rezerviști mobilizați. Opiniile i se schimbă odată cu zilele săptămânii, una singură i-a rămas însă neschimbată, de trei luni și mai bine: să nu cumva să plecăm, din București, în vilegiatură.

— Nici nu vreau să mai aud de cuvântul „vilegiatură“! răcnește.

Și pe urmă își începe povestea favorită: cum ne prinde războiul cu geamantane, și doică, și copil mic, și madam Ana, și cutii de pălării peste țucal... Oh, devine incredibil de vulgar și

în ruptul capului n-aș fi crezut că norocul meu a fost atât de spart pe lumea asta...

— Dar bine, i-am replicat de fiecare dată, toți prietenii noștri cum de au avut atâta curaj?

— Inconștiența nu este curaj, replichează el.

Într-atât s-a sălbăticit de boală și de ideile fixe ce-l împing spre neurastenie, încât imediat se repede să îți ție un discurs în toată regula. Se vede iarăși la tribuna unei societăți de binefacere și el este conferențiarul venit de la București și trebuie să impresioneze damele din primul rând, ce se uită după el prin *lorgnon*! Așa că, *sans perdre un instant, il saisit à pleins bras* veșnicul său cal de bătaie și dă-i înainte cu administrația noastră fanariotă, cu dezordinea și primitivismul, cu putreda țară care a fost și încă multă vreme va fi România. Și tot vorbește, *à tort et à travers*, și apoi, bun-înțeles, ajunge să se împăuneze cu boala lui și cu nepriceperea în lucruri practice.

Defect capital, pe care nici nu vrea să și-l recunoască drept ce e – un defect –, nici, cu atât mai mult, nu vrea să și-l corijeze.

— Bolnav și neputincios, unde mai voiești să mă târâi pentru distracțiile tale?

Cu asemenea răcnete se sfârșește fiecare discuție, încât, pentru a nu le mai da servitorilor un motiv în plus de amuzament, mă retrag, în pragul unei crize de nervi. Acum cel puțin știu că mă retrag în camera mea și știu că peste două ceasuri nu va veni să mă agresioneze cu stăruințele lui, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Ba chiar găsind normal să trecem peste asemenea lucruri, într-un asemenea mod, ceea ce nu-mi poate provoca decât silă. Nu în orișice stare pot suporta să mi se facă un anumit lucru. Altminteri, aș spune că sunt din fire prea blândă și prea răbdătoare, drept urmare, cu toții, inclusiv servitorii și obraznica de Margot, profită din plin de situație.

Când am ajuns pentru a mia oară la această concluzie, panerul era pe trei sferturi plin cu trandafiri păliți. Și deodată mi-am